

ПРОЕКТ за НАЦИОНАЛНИЯ ПАВИЛИОН на БЪЛГАРИЯ на 60-та международна изложба на изкуство, Венецианско Биенале, 2024 г.

СЛИЗАЙТЕ ОТ КОНЕТЕ там горе (2004-2024 и после)

Куратори: Овюл Дормушоглу и Джоана Варша

Художник: Лъчезар Бояджиев

Детайл от проекта за павилион на България

Живеем във време на поляризация, когато много паметници падат, а други са защитени с „възглавници“ по време на война. „Всеки може да бъде статуя, но за това животът ви трябва да има значение“, написа философът Пол Б. Прециадо в отговор на иконоборческите жестове върху фигури на колонизатори в цяла Европа и Великобритания от 2020 г. насам. Чий живот наистина има значение или чий живот е по-важен от живота на другите – това са основните въпроси, които определят глобалния политически дневен ред, особено през последните две десетилетия. Тези дилеми са отразени в мащабното предложение на Лъчезар Бояджиев за Българския павилион на 60-ото Международно биенале на изкуството във Венеция за 2024 г. с куратор Адриано Педроса.

„СЛИЗАЙТЕ ОТ КОНЕТЕ там горе“, изграден върху продължаващата серия образи на художника със заглавието „Във ваканция...“ – е инсталация от художествено/дигитално манипулирани фотографии, в които човешките фигури са премахнати от конни паметници в общественото пространство в България, в различни страни на Европа и по света. Художествено заличените субекти в творбите са предимно мъже – и политически лидери, участващи в колониалното завоюване на света; и исторически герои, военни командири и членове на императорски семейства, като всички са изобразени героично, яхнали конете си някъде „там горе“ на високо. В отговор на основната тема на 60-то биенале във Венеция, „Чужденци навсякъде“, планираме да изложим масивна композиция/селекция от

артистично обработените образи на тези паметници. В момента колекцията на автора се състои от около 120 паметника. Нашата цел е да достигнем до 500 от тях със сътрудничеството и помощта на изследователи, колеги и активисти в съответните страни, както и с употребата отворени бази данни от Интернет. Специален акцент ще бъде поставен върху Италия и нейното колониално наследство.

„СЛИЗАЙТЕ ОТ КОНЕТЕ там горе“ е постоянно попълван „архив“ от образи на идиосинкратичното възприятие на художника за борбите за власт и суверенитет.

Инсталацията е анти-монументален жест, показващ как изкуството може емоционално и хумористично да разработи и преработи публичната сфера днес. Като освобождава животните от техните ездачи, жестът на Бояджиев атакува доминиращите наративи и властови структури, отваряйки възможност за критично ангажиране със съществуващите статуи/статуси, които доминират общественото пространство (почти) в световен мащаб. Този цикъл на Бояджиев отваря и поддържа дебата за необходимостта от промяна на доминиращия наратив в публичната сфера, нейното управление в България, в Източна Европа и по света, допринасяйки за процеса на демонтиране на хегемонията на колониалната и имперската власт, която е изначално вградена в европоцентричната мисъл.

„СЛИЗАЙТЕ ОТ КОНЕТЕ там горе“ (или „Слизайки от тез високи коне“) е част от идиоматичен израз на английски език, който Ви предупреждава да престанете да се смятате за по-добър или по-умен от другите.

Цикълът ще бъде изложен по начин, по който се демонстрира доказателствения материал в криминалистиката, както в интериора на Sala Tiziano на българския павилион, така и в коридорите на двора; с принтове, монтирани върху стени (изработени от леки, екологично устойчиви панели или от панели от мрежеста тел) и прикрепени с магнити (или щипки). Образите ще се отпечатват върху полипропиленово фолио, ламинирано, което е супер здрав и устойчив на атмосферни влияния материал. Начинът на инсталиране е вдъхновен както от арт салоните от началото на XIX век, нещо, което дава началото на изложбите на съвременно изкуство, така и от разследващия поглед на „криминалиста“, за да подсили специфичния политически хумор на презентацията. **Освен съществуващите и нови фотографии на художника, ние ще се обърнем към артисти, писатели, активисти и историци, които се интересуват от плурализма на днешната обществена сфера, по един де-колониращ начин), за да ни помогнат в събирането на визуален материал от техния „домашен“ контекст или, понякога, с помощта на бази данни с отворен достъп от Интернет.**

Във всички случаи нашите партньори/колеги ще бъдат съответно кредитирани. Инсталацията ще бъде придружена от списъци с локацията на паметниците, имената на техните автори и авторите на снимките (когато са различни от ЛБ), както и от подбрани аудио материали, разказващи истории за някои от примерите. На изхода (или в двора) ще има празно табло за да може публиката да прибави към колективното познание с паметници, които може да сме пропуснали.

Програмата за събития във и около павилиона и проблемите, зададени от творбите, ще бъде разработена съвместно с единственото независимо артистично и критично арт пространство във Венеция - SALE Doc, което е в съседство с павилиона в Zattere. Планираме периодични екстензивни турове с автора и/или кураторите, в които се споделят детайлните истории на паметници и проблеми на обществената среда.

„СЛИЗАЙТЕ ОТ КОНЕТЕ там горе“ е проект, вдъхновен и надграждащ върху продължаващия цикъл „Във ваканция...“, който Бояджиев инициира още през 2004 г. Цикълът започва с премахването на човешката фигура от конния паметник на Александър II, Цар Освободител в центъра на София през есента на 2003 г., в контекста на проект, ангажиран с дискриминационното представяне на ромското малцинство в поляризираната българска обществена среда – както медийна, така и урбанистична. Тук горе са първото изображение от цикъла: Александър II от София (2004); и най-новото изображение от цикъла - Александър Велики от Атина (2023). И двамата са изпратени във ваканция...

По традиция конните статуи са паметници, представляващи ездач, качен върху кон, и произлизат от латинското *equus*, което означава „рицар“, произлизащо от *equus*, което означава „кон“. Те обикновено са портрети на крале, императори, като от Ренесанса насам и на военни командири. Премахването на тези субекти или т. нар. ‘герои’, като същевременно се оставят празни и незавършени пиедесталите, илюстрира как работата с паметта остава постоянно отворена. Серията на Бояджиев също така изследва как съвременното изкуство може да предложи контра-паметници, докато тества границите на това, което мемориалите и паметниците като цяло могат да постигнат. Около 2200 г. пр. н. е. конете са опитомени в степите на Западна Евразия за първи път. Оттогава са използвани като продължение и на „мъжественост“, и на „мъжествеността“; както и за „политическа хегемония“ срещу варварина, чужденеца, другия, натрапника. С други думи, те са преки свидетели на престъпленията, извършвани на тази планета от един човек върху друг човек... И то от много дълго време. Тяхното уникално присъствие – засилено от намесата на Бояджиев – подчертава ролята на коня като свидетел и съживява заобикалящото ги обществено пространство, като заедно с това стъпва върху репрезентациите и разбиранията на властта.

Някак си интересно е и това, че художникът е мъж на ок. 60 години. Така всяка интервенция има своя история в личния архив от артистични срещи на Бояджиев.

Лъчезар Бояджиев е воден от любопитството към това , което се крие зад най-видимото в творчеството му. Той е международно признат автор за своите критични наблюдения и дисекции на трансформиращата се обществена сфера в България и Югоизточна Европа, особено след 1989 г. „СЛИЗАЙТЕ ОТ КОНЕТЕ там горе“ предлага шанс за България да въведе най-важните спорове около понятията „многопосочна памет“ и „анти-монументалност“ по удивително визуален начин.

Американският учен Майкъл Ротберг, потенциален автор за нашия каталог, разработва тези въпроси в своята книга *Multidirectional Memory: Remembering the Holocaust in the Age of Decolonization* (Stanford University Press, 2009). Как можем да свържем историите на виктимизация на различни социални групи, особено в сегашните времена на поляризация? Как можем да избегнем ситуация, при която едно възпоменание е отричане на друго, нещо което много често виждаме в настоящия политически пейзаж, особено в Близкия изток? Бояджиев в неговия масивен, сложен и същевременно визуално много привлекателен проект предлага да се мисли за колективната памет от многопосочна и не-конкурентна гледна точка, предлагайки **стъпало към между-секторна и колективна обществена сфера, където паметниците са анти-монументални**. А конете? Те също така скоро ще се нуждаят от самоопределение и анти-опитомяване в едно планетарно обществено пространство, към което изкуството ни поощрява да се стремим.